

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 6^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 1990

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗ
ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΣΚΑΛΚΕΑ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

Είμαι ιδιαίτερα ευτυχής, διότι μου δίνεται ή ευκαιρία να απευθύνω τὸ σύντομο αὐτὸ χαιρετισμὸ σὲ ἓνα ἐκλεκτὸ νέο συνάδελφο, ἐκπρόσωπο τῆς Ἱατρικῆς Ἐπιστήμης καὶ Τέχνης.

Ἐπειδὴ, ἀκριβῶς στὸ πρόσωπο τοῦ κ. Γρηγορίου Σκαλκέα, ἡ Ἱατρικὴ συμπίπτει νὰ ἐμφανίζεται μὲ ὄλη τὴν πληρότητα τῶν ἐκφάνσεών της καὶ τῆς εὐρύτερης κοινωνικῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς ἀποστολῆς της.

Ἐνας ἄλλος διαπρεπὴς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱατρικῆς, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Νικόλαος Μαρσάνιώτης, θὰ παρουσιάσει, μετ' ὀλίγα λεπτά, τὶς πολλαπλὲς ἀρετὲς καὶ τὶς ἀνεκτίμητες προσφορὲς τοῦ ἐπιστήμονα ποὺ ὑποδεχόμαστε καὶ τιμοῦμε αὐτὴν τῇ στιγμῇ.

Ἄς ἐπιτραπεῖ στὸν πρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας, προλογίζοντας τῇ λαμπρῇ –εἶμαι βέβαιος– παρουσίᾳ ποὺ θὰ ἐπακολουθήσει, νὰ συνεκτιμῆσει καὶ αὐτὸς τῇ μοναδικῇ σύμπτωση, στὸ πρόσωπο τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ, τῆς ἐπινοητικότητος καὶ τῆς πρωτοτυπίας μὲ τὴν πιὸ πλατεῖα καὶ ὀλοκληρωμένη ἱατρικὴ παιδεία, τὴν ἰδανικὴν, θὰ ἔλεγα, ἐναρμόνιση θεωρίας καὶ πρακτικῆς, τὴν ἀπέραντη ἀνησυχία τοῦ πνεύματος καὶ τὴν σταθερὴν ἐπιδίωξη τῶν πλέον ἐπικαίρων ἐφαρμογῶν καὶ μεθόδων.

Καὶ ὅλα αὐτά, κατὰ μῆκος μιᾶς ἐπίμοχθης πορείας διὰ μέσου πολυαριθμῶν, ἀλλὰ πάντοτε κοινωφελῶς πολυτίμων λειτουργημάτων.

Συμπίπτει, Κυρίες καὶ Κύριοι, νὰ εἶμαι γόνος ἀρκετὰ πολυπληθοῦς ἱατρικῆς οἰκογενείας, τῆς ὁποίας ὁ ἴδρυτής προσέφεραν ἐθελουσίως τὴν ἴδια τῇ ζωῇ του στὴν

ύπηρεσία τῶν πασχόντων, καί, ἀπό πολὺ νέος, εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἀντιληφθῶ τὸ μέγεθος τῆς θυσίας, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐρύτερη κοινωνικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ σημασία αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος.

Θεράποντες τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ θεράποντες τῆς ψυχῆς στὴν αἰώνια πάλη ἀνάμεσα στὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο, οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἱατρικῆς Ἐπιστήμης καὶ Τέχνης ἐπιτελοῦν ἓνα ἔργο πὺν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως καὶ κατασφαλίζουν, μαζὶ μὲ τὴν ὑγεία τοῦ ἀτόμου, τὴν εὐρωστία καὶ τὴ διάρκεια τοῦ κοινωνικοῦ ἴστού.

Τιμώντας τὸν ἄξιον ἐπιστήμονα στὸ πρόσωπο τοῦ κ. Γρηγορίου Σκαλκέα, ἡ Ἀκαδημαϊκὴ Οἰκογένεια τιμᾷ ταυτόχρονα τὰ μέλη ὁλοκλήρου τοῦ ἱατρικοῦ κόσμου τῆς Χώρας.

Σᾶς εὐχομαι, Ἀξιότιμε Κύριε Συνάδελφε, νὰ δυνηθῆτε νὰ προσφέρετε στὸ Ἰδρυμα πὺν Σᾶς περιβάλλει μὲ τὴν ἀγάπη του καὶ μὲ τὴ στοργή του, ὑπηρεσίες τῆς αὐτῆς ὑψηλῆς ποιότητος, ὅπως τὸ ἐπράξατε σὲ κάθε ἄλλη στιγμὴ τῆς ζωῆς σας.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΓΓΕΟΥ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΣΑΝΙΩΤΗ

Κύριε Σκαλκέα, αγαπητέ φίλε και συνάδελφε,

Αισθάνομαι μεγάλη χαρά και συγκίνηση πού με έντολή τής Συγκλήτου τής 'Ακαδημίας σās προσφωνῶ σήμερα, ημέρα τής επίσημης ύποδοχῆς σας στοῦ 'Ανώτατο Πνευματικό Ἴδρυμα τής χώρας μας.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι, Κυρίες και Κύριοι,

'Ο κ. Γρηγόριος Σκαλκέας ἐκλέχτηκε τακτικός καθηγητῆς τής Χειρουργικῆς στοῦ Πανεπιστήμιου Ἀθηνῶν τὸν Μάρτιο τοῦ 1967. Τῆ θέση αὐτῆ διατηρεῖ μέχρι σήμερα και ἔχει συμπληρώσει συνολική πανεπιστημιακή ύπηρεσία 37 και πλέον ἐτῶν.

Στὸ μακρὸ αὐτὸ διάστημα δημιούργησε ἕνα έντυπωμα ἔργο και στοὺς τρεῖς τομεῖς τής ἀκαδημαϊκῆς ιατρικῆς δραστηριότητας, τῆ νοσηλεία τῶν ἀσθενῶν, τῆ διδασκαλία και τὴν ἔρευνα.

Μετὰ τῆ βασική του ἐκπαίδευση στὴ Γενική Χειρουργική, ὅπου εὐτύχησε νὰ ἔχει πρῶτο δάσκαλο τὸν καθηγητῆ Νικ. Χρηστέα, συνέχισε τῆ μετεκπαίδευσή του στὴ Μεγ. Βρεταννία σὲ ἐξαιρετὰ Πανεπιστημιακὰ Νοσοκομεῖα, ὅπου ἀπέκτησε και τὴν ειδικότητα τής θωρακικῆς και καρδιαγγειακῆς χειρουργικῆς. Τὸ πρῶτο μέλημά του, μόλις ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα τὸ 1961, ἦταν ἡ ἐκ βάθρων ἀναδιοργάνωση τής προεγχειρητικῆς προετοιμασίας και τής μετεγχειρητικῆς ἀντιμετώπισης τοῦ ἀσθενοῦς, καθὼς και ἡ ἐφαρμογή νέων μεθόδων καρδιακῆς και ἀναπνευστικῆς ἀνανήψεως στὰ πλαίσια τής έντατικῆς μετεγχειρητικῆς νοσηλείας. Ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε σήμερα, ἡ θεαματική πτώση τής θνητότητας μετὰ ἀπὸ χειρουργικὲς ἐπεμβάσεις ὀφείλεται κατ' ἐξοχὴν στὶς προσόδους ὑποστηρίξεως και ἀνανήψεως τοῦ ἀσθενοῦς. Αὐτὸ πού σήμερα θεωρεῖται αὐτονόητο, πρὶν τριάντα χρόνια ἦταν ἔργο πρωτοποριακὸ με κύριο ἀντίπαλο τὴν πάντοτε κραταιὰ κρατική δυσλειτουργία.

Στὸν τομέα τής χειρουργικῆς τεχνικῆς ὁ κ. Σκαλκέας, πέραν τής δεξιοτεχνίας του, ἐπενόησε και νέες μεθόδους, ὅπως ἡ τροποποίηση τής κλασικῆς ἐγχειρήσεως Allisson γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τής κήλης τοῦ οἰσοφαγικοῦ τμήματος, ἡ ὁποία ἀνακοινώθηκε στὴ Γαλλική Ἀκαδημία τής Χειρουργικῆς και ἀπέσπασε ἰδιαιτέρως εὐνοϊκὰ σχόλια.

Δὲν ὑπάρχει σύστημα ἢ ὄργανο τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, με ἐξάιρεση τὸν ἐγκέφαλο και τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Σκαλκέας και οἱ συνεργάτες του νὰ ἄφησαν ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο τής δραστηριότητάς τους. Ἰδιαίτερα πρέπει νὰ τονισθεῖ ἡ ἐξαιρετική τους ἐπίδοση στὴ χειρουργική τής καρδιάς και τῶν ἀγγείων, τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένοος και στὴ μεταμόσχευση νεφρῶν και τελευταίως παγκρέατος.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ τονίσω ὅτι ὁ κ. Σκαλκέας ἔκανε τὴν πρώτη στὴν Ἀθῆνα πτωματική μεταμόσχευση νεφροῦ πρὸ 20 περίπου ἐτῶν και ὅτι μέχρι σήμερα ἡ

ομάδα του έχει κάνει σημαντικό αριθμό μεταμοσχεύσεων νεφρού με εξαιρετά αποτελέσματα, εφάμιλλα εκείνων που επιτυγχάνονται σε χώρες με ανεπτυγμένη την ιατρική επιστήμη και τέχνη. Ἡ πρωτοποριακή και ἀφιλοκερδῆς προσφορά τοῦ κ. Σκαλκέα στὸν τομέα αὐτὸ ὁδήγησε τὸν Πανελλήνιο Σύνδεσμο Νεφροπαθῶν νὰ τοῦ ἀπονεύσει πρόσφατα ἰδιαίτερη τιμητικὴ διάκριση.

Ὡς πανεπιστημιακὸς δάσκαλος ὁ κ. Σκαλκέας, πέραν τῆς γλαφυρότητός του, ὑπῆρξε ἰδιαίτερα παραγωγικὸς καὶ νεωτεριστής. Υἱοθέτησε πολλὲς νέες ἐκπαιδευτικὲς μεθόδους καὶ προσπάθησε μὲ διαλεκτικὸ τρόπο ν' ἀναπτύξει στοὺς συνεργάτες καὶ μαθητὲς του τὴν κριτικὴ καὶ αὐτοκριτικὴ σκέψη. Ἡ νεοσύστατη χειρουργικὴ κλινικὴ, τὴν ὁποία ἀνέλαβε τὸ 1967, ἄρχισε σύντομα νὰ σφύζει ἀπὸ ζωὴ. Ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσή του σὲ κάθε προσπάθεια ἦσαν μεταδοτικὰ σ' ὅλους τοὺς συνεργάτες του. Ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα ἐδίδαξε χιλιάδες φοιτητὲς καὶ ἑκατοντάδες νέους εἰδικευόμενους γιατρούς. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς βοηθοὺς καὶ συνεργάτες του κατέχουν ἤδη θέσεις Διευθυντῶν Νοσοκομείων καὶ ὑψηλὲς πανεπιστημιακὲς θέσεις ἀναπληρωτῶν καὶ τακτικῶν καθηγητῶν ἐδῶ καὶ στὸ ἐξωτερικόν. Ἰδρυσε, μεταξὺ τῶν ἄλλων, μονάδα μεταμοσχεύσεων ὀργάνων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀνεγνωρισμένη μονάδα τοῦ Ὑπουργείου Ὑγείας καὶ Πρόνοιας, καθὼς καὶ ἐργαστήριον πειραματικῆς χειρουργικῆς καὶ χειρουργικῆς ἐρεῦνης, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἐπίσημο πειραματικὸ ἐρευνητικὸ ἐργαστήριον τῆς Ἰατρικῆς μας Σχολῆς. Στὸ ἐργαστήριον τοῦτο ἔχουν ἐκπονηθεῖ 76 διδακτορικὲς διατριβὲς καὶ 36 διατριβὲς ὑψηλῶν. Πρόκειται γιὰ δύο ἐπιτεύγματα μεγάλης σημασίας στὸ δύσκολο καὶ συχνὰ ἀχάριστο ἑλληνικὸ πανεπιστημιακὸ χῶρον.

Στὸν τομέα τῆς ἐρευνας ἡ δραστηριότητα τοῦ κ. Σκαλκέα καλύπτει ὅλους σχεδὸν τοὺς τομεῖς τῆς γενικῆς χειρουργικῆς ἀλλὰ καὶ εἰδικῶν κλάδων αὐτῆς, ἰδιαίτερα τῆς χειρουργικῆς τῶν μεταμοσχεύσεων, τῶν καρδιαγγειακῶν παθήσεων καὶ τῶν νεωτέρων ὁρμονῶν. Ἰδιαίτερη μνεία χρειάζονται ἴσως ἡ συμβολὴ του στὴν περιγραφή γιὰ πρώτη φορά στὴ διεθνή βιβλιογραφία τῆς ὑπαρξῆς λεμφικῶν ἀγγείων στὸ ἐρεθιστικὸ σύστημα τῆς καρδιάς, οἱ ἐργασίες του γιὰ τὴ δράση τῆς σωματοστατίνης στὴ νεφρική λειτουργία καὶ ἐπίσης γιὰ πρώτη φορά στὴ διεθνή βιβλιογραφία ἡ ἀνακάλυψη ὑπάρξεως μὴ ἐστεροποιημένης χοληστερόλης.

Ἡ ἐρευνητικὴ δραστηριότητα τοῦ κ. Σκαλκέα ἀποτυπώνεται σὲ πολλὲς ἑκατοντάδες ἐργασίες ἀπὸ τίς ὁποῖες 200 περίπου ἔχουν δημοσιευθεῖ στὴ διεθνή βιβλιογραφία ἢ ἔχουν ἀνακοινωθεῖ σὲ διεθνή συνέδρια.

Πέραν αὐτῶν ἔχει συγγράψει δύο συγγράμματα:

1. Προεγχειρητικὴ καὶ μετεγχειρητικὴ μεταβολικὴ ἀγωγή. Ἀθήνα 1969, σελ. 532.
2. Ἡ κλινικὴ ἐξέταση τοῦ χειρουργικοῦ ἀσθενοῦς, Ἀθήνα, 1980 σελ. 441, καὶ προσφάτως μία μονογραφία «Προσφορά ζωῆς-Μεταμοσχεύσεις ὀργάνων» (σελ. 149).

Ἡ ἐρευνητικὴ καὶ συγγραφικὴ του δραστηριότητα μόνο τῆς τελευταίας διαιτίας ἀνεγνωρίσθη μὲ τὴ βράβευση πέντε ἐργασιῶν του, τριῶν σὲ ἑλληνικὰ συνέδρια, μιᾶς σὲ συνέδριο στὶς ΗΠΑ καὶ μιᾶς στὴν ὁποία ἀπονεμήθηκε τὸ βραβεῖο εἰς μνήμη Σάπκα ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Ὁ κ. Σκαλκέας εἶναι μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῆς Χειρουργικῆς, 12 ἑλληνικῶν καὶ ἰσάριθμων σημαντικῶν ξένων ἐπιστημονικῶν ἐταιρειῶν. Σὲ πολλὰς ἀπὸ αὐτὰς διετέλεσε πρόεδρος ἢ ἀνεγνωρίσθη τιμητικὰ ὡς ἐπίτιμο μέλος.

Μετέχει στὴ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ πολλῶν ἰατρικῶν περιοδικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ λίαν ἔγκυρο *American Journal of Surgery*.

Τὸ 1980 διορίσθηκε καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς (*Clinical professor of Surgery*) στὸ Πολιτειακὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ὁχάϊο τῶν ΗΠΑ, στὸ ὁποῖο κατὰ διαστήματα μεταβαίνει καὶ ἐκπληρώνει τὶς διδακτικὰς καὶ ἄλλες ὑποχρεώσεις του.

Ἡ γενικότερη ἰατροκοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ κ. Σκαλκέα εἶναι τόσο πολυσχιδῆς καὶ τόσο πλουσία, ὥστε πραγματικὰ καταπλήσσει. Ὑπῆρέτησε γιὰ πολλὰ χρόνια τὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν ὡς κοσμητὼρ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, ὡς συγκλητικὸς, ὡς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς μεταπτυχιακῶν σπουδῶν καὶ ὡς ἀντιπρόεδρος τοῦ τεχνικοῦ συμβουλίου.

Ἐπίσης ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἐκπροσωπεῖ τὸ Πανεπιστήμιο στὸ ἐπιστημονικὸ συμβούλιο τοῦ Ἑμπειρικείου Ἰδρύματος.

Τὴν Πολιτεία ὑπῆρέτησε ποικιλοτρόπως. Ἀντιπρόεδρος καὶ μέλος τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν, πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου Ὑγείας, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ὑψηρειακοῦ συμβουλίου τοῦ ἰδίου Ὑπουργείου, μέλος τοῦ ἀνωτάτου ὑγειονομικοῦ συμβουλίου τοῦ ΙΚΑ, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Νοσοκομείου Ἀτυχημάτων «Ἀπόστολος Παῦλος», κατ' ἐπανάληψη πρόεδρος τοῦ ἐπιστημονικοῦ συμβουλίου τοῦ ἰδίου Νοσοκομείου καὶ τοῦ Λαϊκοῦ Νοσοκομείου. Ἔχει χρηματίσει ἐπανεπιλεγμένως Πρόεδρος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ χορήγηση ἐιδικότητας στὴ Γενικὴ Χειρουργικὴ καὶ τὴ θωρακικὴ καὶ καρδιαγγειακὴ χειρουργικὴ. Ἐκπροσωπεῖ ἐπίσης τὴ χώρα μας στὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης γιὰ θέματα εἰδικεύσεως καὶ συνεχοῦς ἐπιμορφώσεως τῶν χειρουργῶν. Οἱ πρωτοβουλίες του στὸν τομέα αὐτὸ ἀνέρχονται σὲ ἑκατοντάδες. Ἔχει κυριολεκτικῶς ὀργώσει τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο καὶ τὴν Κύπρο μὲ συνέδρια, ἐπιμορφωτικὰ σεμινάρια, διαλέξεις καὶ ποικίλες ἄλλες ἐκδηλώσεις, σὲ μιὰ προσπάθεια νὰ συμβάλει στὴν ἀνύψωση, ἐπιστημονικὴ καὶ πολιτιστικὴ, τῶν συναδέλφων του χειρουργῶν καὶ γενικότερα τοῦ ἰατρικοῦ μας κόσμου.

Τέλος δὲν πρέπει νὰ μείνει ἀσχολίαστο ὅτι ὁ κ. Σκαλκέας σ' ὅλες τὶς δύσκολες στιγμὲς γιὰ τὰ πανεπιστημιακά μας πράγματα ἐνήργησε καὶ συμπεριφέρθηκε μὲ γενναϊότητα καὶ ἀποκλειστικὸ γνώμονα τὴν πεντακάθαρη ἑλληνικὴ καὶ ἀκαδημαϊκὴ του

συνείδηση. Για τοῦτο ἔχει τὴν ἀγάπη καὶ τὴ βαθιὰ ἐκτίμηση τῶν συναδέλφων του καὶ τῶν συνεργατῶν του.

Ἦταν φυσικὸ λοιπὸν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν νὰ ἐπιβραβεύσει τὸ καθ' ὅλα ἐπιβλητικὸ ἐπιστημονικὸ καὶ κοινωνικὸ ἔργο τοῦ κ. Σκαλκέα μὲ τὴ ἐκλογή του ὡς τακτικοῦ μέλους της στὴν ἀκμὴ ἀκόμη τῆς ἐπιστημονικῆς του πορείας.

Τελειώνοντας, ἐπειδὴ δὲν μπορῶ νὰ ξεχωρίσω στὴ συνείδησή μου τὸ φίλο ἀπὸ τὸν ἐπιστήμονα, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νὰ τὸν σκιαγραφήσω μὲ λίγες ἀκόμη λέξεις. Ὁ κ. Σκαλκέας διαθέτει ἓνα γρήγορο καὶ κοφτερὸ μυαλό, εἶναι μετρημένα φιλόδοξος, χαλκέντερος δουλευτής, γελαστὸς καὶ εὐπροσήγορος, διαθέτει καλὸ λόγο γιὰ ὅλους, εἶναι πιστὸς φίλος, νιώθει πολὺ μεγαλύτερη εὐχαρίστηση ὅταν δίνει παρά ὅταν παίρνει, συμπαραστέκεται στὸν ἄρρωστο καὶ τὴν οἰκογένειά του μὲ αὐταπάρνηση, ἄσκησε καὶ ἀσκεῖ τὴν ἰατρικὴ μὲ σεμνότητα, ἰδιαίτερη εὐπρέπεια καὶ πολλὴ ἀνθρωπιὰ. Κύριε συνάδελφε, ἀγαπητὲ φίλε, καλῶς ὀρίσατε.